

კახეთის რეგიონის ტურისტული რესურსების ისტორიულ-გეოგრაფიული და კლიმატური ფაქტორები

მადონა ქებაძე

ისტორიის დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი,
იაკობ გოგებაშვილის სახელობის
თელავის სახელწიფო უნივერსიტეტი
ელ-ფოსტა: kebadze-madona@yahoo.com.
ORCID: 0009-0002-5223-8259

თამარ ზუბიტაშვილი

გეოგრაფიის დოქტორი,
იაკობ გოგებაშვილის სახელობის თელავის
სახელწიფო უნივერსიტეტი
ელ-ფოსტა: zubitashvilitamari@gmail.com
ORCID: 0009-0001-1698-7968

აბსტრაქტი: ისტორიულ-გეოგრაფიული და კლიმატური ფაქტორები მნიშვნელოვნად მოქმედებს საქართველოში კახეთის რეგიონის ტურისტულ რესურსებზე. ქვეყნის აღმოსავლეთ ნაწილში მდებარე კახეთი გამოირჩევა უნიკალური და მრავალფეროვანი ლანდშაფტით, რომელსაც ჩრდილოეთით დიდი კავკასიონის მთები და მის გულში გამავალი ალაზნის ველი აყალიბებს. ამ გეოგრაფიულმა კონფიგურაციამ ისტორიულად ხელი შეუწყო განსხვავებული კულტურული პრაქტიკის, განსაკუთრებით მევენახეობის განვითარებას და უზრუნველყო სტრატეგიული ადგილმდებარეობა დასახლებებისა და გამაგრებული ნაგებობებისთვის. რეგიონის ეკლესია-მონასტრები, ციხეები თუ სხვა არქეოლოგიური ძეგლები, ეს ის კულტურული გადმონაშთია, რომლებიც სხვადასხვა ეპოქის ქმნილებებია, მათ შორის ადრეული ქრისტიანობის, საქართველოს ოქროს ხანისა თუ უცხოური მმართველობის პერიოდების, რომლებიც კახეთის კულტურული ტურიზმის შეთავაზების მნიშვნელოვან ნაწილს შეადგენს.

კლიმატურად, კახეთს ახასიათებს ნოტიო სუბტროპიკული კლიმატი ცხელი ზაფხულითა და რბილი ზამთრით. ალაზნის ველი ქმნის ხელსაყრელ მიკროკლიმატს ყურძნის მოსაყვანად, რაც რეგიონის, როგორც ღვინის ინდუსტრიას უდევს საფუძვლად. ტემპერატურისა და ნალექების სეზონური ვარიაციები პირდაპირ გავლენას ახდენს ტურისტულ აქტივობებზე. ზაფხული ვენახების მონახულების, გარე დასვენებისა და ფესტივალების პიკური სეზონია, ხოლო შემოდგომა რთველისა და ღვინის დაყენების პერიოდია. გაზაფხული სასიამოვნო ტემპერატურას გვთავაზობს ისტორიული ადგილების დასათვალიერებლად და აყვავებული პეიზაჟებით ტკბობისთვის. ზამთარი, მიუხედავად იმისა, რომ ნაკლებად პოპულარულია ზოგადი ტურიზმისთვის, მთიან რაიონებში ზამთრის სპორტით დაინტერესებულ ვიზიტორებს იზიდავს და კულტურული მემკვიდრეობის შესასწავლად თუ მოსანახულებლად უფრო ხელსაყრელ საშუალებას აძლევს.

კახეთის გამორჩეული ისტორიულ-გეოგრაფიული გარემოსა და მისი ხელსაყრელი კლიმატის ურთიერთქმედებამ ტურისტული რესურსების მრავალფეროვანი და მიმზიდველი ნაკრები შექმნა. პირველ რიგში, ეს არის რეგიონის უნიკალური ისტორია, რომელიც მრავალი კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლით არის აღბეჭდილი. ასევე მევენახეობისთვის იდეალურად შესაფერის კლიმატთან ერთად გამორჩეული სეზონური გამოცდილების შეთავაზებით, მისი ტურისტული მიმზიდველობის საფუძველს ქმნის, კულტურული და ისტორიული კვლევით დაწყებული და აგროტურიზმითა და გარე აქტივობებით დამთავრებული.

საკვანძო სიტყვები: კახეთი, სიღნაღი, წინანდალი, ალავერდის ტაძარი, შუამთის ტაძარი, ტურიზმი.

სტატიის შესავალი. გეოგრაფიულად, კახეთის მდებარეობა სტრატეგიულად მნიშვნელოვანია. ჩრდილოეთით დიდი კავკასიონის მთები და სამხრეთით-აღმოსავლეთით აზერბაიჯანი ესაზღვრება. რეგიონში დომინირებს ნაყოფიერი ალაზნის ველი, რომელიც უძველესი დროიდან სოფლის მეურნეობისა და დასახლებების სასიცოცხლო მნიშვნელობის წყაროა. ეს მრავალფეროვანი ტოპოგრაფია, რომელიც მოიცავს მაღალმთიანი მწვერვალებიდან და ალპური მდელოებიდან დაწყებული, ბორცვებითა და ვრცელი ვაკეებით დამთავრებული, განსაცვიფრებელ ფონს ქმნის ტურისტული გამოცდილების ფართო სპექტრისთვის, ლაშქრობიდან და ბუნების კვლევებიდან დაწყებული, თვალწარმტაცი პეიზაჟებით ტკბობით დამთავრებული. მთების მიერ შექმნილმა გეოგრაფიულმა იზოლაციამ ასევე მნიშვნელოვანი როლი ითამაშა ისტორიის განმავლობაში უნიკალური კულტურული ელემენტების შენარჩუნებაში.

ისტორიულად, კახეთი გამოირჩევა მდიდარი და მრავალშრიანი წარსულით, რომელიც განუყოფლად არის დაკავშირებული ქართული სახელმწიფოს განვითარებასა და მის კულტურულ იდენტობასთან. როგორც საქართველოს ერთ-ერთი ისტორიული რეგიონი, ის მნიშვნელოვანი მოვლენების მომსწრე იყო, ქრისტიანობის მიღებიდან თუ შუა საუკუნეების პერიოდიდან დაწყებული უცხოური შემოსევებისა და წინააღმდეგობის პერიოდებამდე. ეს გრძელი და რთული ისტორია ფიზიკურად აისახება რეგიონის მრავალრიცხოვან არქიტექტურულ საგანძურში, მათ შორის უძველეს ეკლესიებში, მონასტრებში, ციხე-სიმაგრეებსა და არქეოლოგიურ ძეგლებში, რომელთაგან თითოეული მოგვითხრობს წარსული ეპოქის ისტორიას და ფასდაუდებელ ინფორმაციას გვთავაზობს რეგიონის მემკვიდრეობის შესახებ.

გარდა ამისა, კახეთის კლიმატი მნიშვნელოვან როლს ასრულებს მისი ტურისტული მიმზიდველობის განსაზღვრაში. იგი ნოტიო სუბტროპიკული კლიმატით ხასიათდება, რეგიონს აქვს გამორჩეული სეზონები, რომლებიც გავლენას ახდენს როგორც სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკაზე, ასევე ტურისტულ აქტივობებზე. თბილი ზაფხული იდეალურია გარე საქმიანობისა და აყვავებული პეიზაჟებით ტკბობისთვის, ხოლო რბილი ზამთარი, განსაკუთრებით ხეობაში, საშუალებას იძლევა მთელი წლის განმავლობაში მივიდეთ მრავალ ადგილას. უმნიშვნელოვანესია, რომ კლიმატი, ალაზნის ველის ნაყოფიერ ნიადაგთან ერთად, მევენახეობისთვის იდეალურ პირობებს ქმნის, რაც კახეთს ქართული ღვინის წარმოების გულად აქცევს. ყოველწლიური ყურძნის რთველი კულტურული ფენომენია და ტურისტებისთვის მნიშვნელოვანი მიმზიდველი ადგილია, რაც ხაზს უსვამს კლიმატს, სოფლის მეურნეობასა და რეგიონულ იდენტობას შორის ღრმა კავშირს.

არსებითად, კახეთის ტურისტული რესურსები მისი ისტორიული ევოლუციის, უნიკალური გეოგრაფიული მდებარეობისა და განმსაზღვრელი კლიმატური მახასიათებლების პირდაპირი პროდუქტია. ამ ფაქტორებმა არა მხოლოდ ჩამოაყალიბეს ფიზიკური გარემო, არამედ ხელი შეუწევს კულტურულ განვითარებას, რომელიც ღრმად არის გადაჯაჭვული სოფლის მეურნეობასთან, განსაკუთრებით მეღვინეობასთან, და რეგიონული იდენტობის ძლიერ განცდასთან.

მეთოდები. კახეთის რეგიონის ტურისტულ რესურსებზე მოქმედი ისტორიულ-გეოგრაფიული და კლიმატური ფაქტორების შესასწავლად, გამოვიყენეთ შერეული მეთოდების მიდგომა, რომლებიც აერთიანებს თვისებრივი მონაცემების ანალიზს არსებული რაოდენობრივი ინფორმაციის სინთეზთან. კვლევის დიზაინი ისეა სტრუქტურირებული, რომ შევადგოთ და ინტერპრეტაცია გაუკეთეთ სხვადასხვა წყაროდან მოპოვებულ ინფორმაციას, რათა უზრუნველგვეყო ამ ფაქტორებსა და ტურიზმს შორის ურთიერთქმედების ყოვლისმომცველი გაგება.

მსჯელობა. ტურიზმის განვითარება საქართველოში და მის ცალკეულ რეგიონებში დამოკიდებულია ტურისტული რესურსების იმ პოტენციალზე, რომლებიც გააჩნია ამა თუ იმ რეგიონს. ტურისტული რესურსების პოტენციალი კი მნიშვნელოვნად განისაზღვრება ისტორიული, გეოგრაფიული და კლიმატური ფაქტორებით. ისტორიული ფაქტორების თვალსაზრისით, აუცილებელია განვიხილოთ თითოეული ტურისტული ობიექტის ისტორია და ამ ძეგლების მნიშვნელოვანი კულტურული ღირებულებები, ხოლო გეოგრაფიულ და კლიმატურ ფაქტორებში იგულისხმება

მზიან და უნალექო დღეთა რიცხვი, მზის ნათების ხანგრძლივობა, სითბოს განმსაზღვრელი ჰაერის ტემპერატურა, ქარის რეჟიმი და სხვა. ეს კლიმატური მაჩვენებლები მნიშვნელოვანია ტურიზმის ყველა სახეობის დაგეგმარებასა და განვითარებისათვის. მათ მიეკუთვნება შემეცნებითი ტურიზმი, რეკრეაციული ტურიზმი, სპორტული ტურიზმი, ეკოლოგიური ტურიზმი და ტურიზმის სხვა სახეობანი (ელიზბარაშვილი, საქართველოს კლიმატური რესურსები, (2007) .

კახეთი ცნობილია საინტერესო და მრავალფეროვანი ისტორიით, უძველესი ცივილიზაციების კერებით, რომლებიც თარიღდება კოლხური და იბერიული პერიოდებით. რეგიონში უხვადაა ისტორიული ადგილები, როგორებიცაა: უძველესი ეკლესიები, მონასტრები და ციხე-სიმაგრეები, რომლებიც იზიდავს ისტორიის მოყვარულებს და კულტურული ტურიზმით დაინტერესებულ ვიზიტორებს.

კახეთს ხშირად მოიხსენიებენ, როგორც საქართველოს „ღვინის რეგიონს“. რეგიონის ღვინის დაყენების ტრადიცია 8000 წელზე მეტია, რაც მას ღვინის წარმოების ერთ-ერთ უძველეს ადგილად აქცევს მსოფლიოში. ცნობილი ქართული მეღვინეობის ტრადიციული მეთოდი, კერძოდ, ღვინის ქვევრში დაყენების უძველესი მეთოდი, რაც უნიკალურია რეგიონისთვის და ტურისტებს მომხიბვლელ გამოცდილებას სთავაზობს.

რეგიონი წარმოდგენილია მრავალფეროვანი ქართული ფოლკლორით, მუსიკითა და ცეკვით. ადგილობრივი ფესტივალები და ტრადიციული დღესასწაულები დაუვინყარ შთაბეჭდილებებს უქმნის მნახველებს.

კახეთის გეოგრაფიას ახასიათებს მრავალფეროვანი ლანდშაფტები, მათ შორის ნაყოფიერი ვაკეები, ბორცვები და მუდამ თოვლით დაფარული მთები. მდინარე ალაზნის ხეობა განსაკუთრებით გამოირჩევა ნაყოფიერი მიწებით, სადაც გაშენებულია ვენახები და თხილის პლანტაციები (ელიზბარაშვილი ე. ვარაზანაშვილი ო.) .

კახეთი შედარებით ახლოსაა თბილისთან, საქართველოს დედაქალაქთან, მთავარ დამაკავშირებელ კვანძს კი წარმოადგენს გომბორის უღელტეხილი, რომელიც წელიწადის ყველა დროს ულამაზესია და ბევრი ტურისტის შთაგონების წყაროც გამხდარა. მისი საშუალებით რეგიონი ადვილად ხელმისაწვდომია როგორც შიდა, ასევე საერთაშორისო ტურისტებისთვის. ეს სიახლოვე კი რეგიონს კიდევ უფრო მიმზიდველს ხდის.

კახეთს აქვს შედარებით რბილი კლიმატი თბილი ზაფხულითა და გრილი ზამთრით. ეს კლიმატი ხელსაყრელია გარე აქტივობებისთვის მთელი წლის განმავლობაში (ტურიზმის განვითარების პერსპექტივები საქართველოში, 2020).

ჩვენი მიზანია კახეთის რეგიონის ტურისტული რესურსების, კლიმატური ფაქტორების გამოკვლევა და ტურიზმის ძირითადი სახეობების განვითარების პერსპექტივების შეფასება.

მიზნის განსახორციელებლად შევარჩიეთ კახეთის რეგიონში არსებული შემდეგი ძირითადი ტურისტული ობიექტები:

1. ალავერდი – XI-XVII საუკუნეების არქიტექტურის ძეგლი, ალავერდის ტაძარი;
2. გრემი – XVI საუკუნის ციხე-სიმაგრეთა არქიტექტურული ანსამბლი;
3. ყვარელი – VI საუკუნის არქიტექტურის უძველესი ძეგლი. ი. ჭავჭავაძის სახელმწიფო მუზეუმი. კ. მარჯანიშვილის სახლ-მუზეუმი;
4. სიღნაღი – XVIII საუკუნის ციხე-გალავანი, მხარეთმცოდნეობის მუზეუმი;
5. შუამთა – V-VII, XI-XII და XVI საუკუნეების არქიტექტურული ძეგლები;
6. უდაბნო – VI-XVIII საუკუნეების არქიტექტურის ძეგლი;
7. წინანდალი – ა. ჭავჭავაძის სახლ-მუზეუმი, დენდროპარკი;
8. შილდა – VI-VIII სამონასტრო კომპლექსი და შილდის გალავანი (XVIII სს.)

ჩამოთვლილი ობიექტებისათვის შეფასებული იყო კლიმატის ისეთი ფაქტორები, როგორებიცაა მზიან დღეთა რიცხვი, მზის ნათების ხანგრძლივობა, ჰაერის საშუალო ტემპერატურა და უნალექო დღეთა რიცხვი (Elizbarashvili, 2011). ამ პარამეტრების შეფასებას საფუძვლად დაედო საცნობარო მასალა, თემატური ატლასები და სხვა ლიტერატურული წყაროები. კვლევაში გამოიყენებოდა კარტოგრაფიის და წრფივი ინტერპოლაციის მეთოდები. მიღებული შედეგები წარმოდგენილია ცხრილში.

ცხრილი. 1. ტურისტული რესურსების კლიმატური ფაქტორები (საშუალო წლიური მონაცემები)

ტურისტული პოტენციალი	კლიმატური ფაქტორი			
	მზიან დღეთა რიცხვი	მზის ნათების ხანგრძლივობა, სთ.	ჰაერის საშუალო ტემპერატურა	უნალექო დღეთა რიცხვი
ალავერდი	311	2150	11,6	215
გრემი	309	2200	12,5	235
ყვარელი	309	2200	12,5	235
სიღნაღი	309	2200	11,1	225
შუამთა	311	2250	11,0	225
უდაბნო	309	2300	10,4	265
წინანდალი	311	2250	12,1	225
შილდა	309	2200	12,5	235

მზიან დღედ ჩათვლილია ის დღე, როდესაც მზე ხანმოკლედ მაინც ასხივებდა, ანუ მთლიანად უმზეო დღე არ იყო.

როგორც ცხრილიდან ჩანს, კახეთის რეგიონის ტურისტული პოტენციალი ხასიათდება კლიმატური ფაქტორების კეთილსასურველი პირობებით (ტურიზმის განვითარების პერსპექტივები საქართველოში და მსოფლიო გამოცდილება, 2016). აქ საკმაოდ ხანგრძლივია მზის ნათების წლიური დრო, ხშირია მზიან დღეთა რიცხვი, მაღლა ჰაერის საშუალო წლიური ტემპერატურა და ხშირია უნალექო დღეთა რიცხვი, რაც ხელს უწყობს ამ ფაქტორების რაციონალურად და ეფექტურად გამოყენებას ტურიზმის ყველა სახეობაში (ტურიზმის განვითარების პერსპექტივები საქართველოში და მსოფლიო გამოცდილება, 2016).

თუ შევადარებთ ერთმანეთს ცალკეული ტურისტული ობიექტების კლიმატურ ფაქტორებს, დავრწმუნდებით, რომ მზიან დღეთა რიცხვის სიხშირითა და მზის ნათების ხანგრძლივობის თვალსაზრისით, უპირატესობა მიეკუთვნება ალავერდს, შუამთასა და წინანდალს, სადაც მზიან დღეთა რიცხვი უდიდესია (311 დღე), ხოლო მზე ყველაზე ხანგრძლივად ანათებს უდაბნოში (2300 სთ), შუამთაში (2250 სთ.) და წინანდალში (2250 სთ). უნალექო დღეთა რიცხვიც ყველაზე მეტი უდაბნოშია (265 დღე).

ტურისტული რესურსების გამოვლენილი კლიმატური და აგრეთვე გეოგრაფიული ფაქტორები საშუალებას გვაძლევს შევაფასოთ ტურიზმის ძირითადი სახეობების განვითარების პერსპექტივები ცხრილში წარმოდგენილი ტურისტული ობიექტებისათვის.

ალავერდისა და გრემისათვის დამახასიათებელი კლიმატური და გეოგრაფიული პირობები და აქ არსებული XI-XVII საუკუნეების არქიტექტურული ანსამბლები, საშუალებას იძლევა შემეცნებითი ტურიზმის ფართო განვითარებისათვის, რაც უმთავრესად ღირსშესანიშნაობების გაცნობას გულისხმობს. ამავე დროს ალავერდისა და გრემის ტურისტული პოტენციალი მოიცავს ეკოლოგიური ტურიზმის ისტორიულ-კულტურულ სექტორს (ტურიზმის განვითარების პერსპექტივები საქართველოში და მსოფლიო გამოცდილება, 2016) .

დღეს, თანამედროვე კახეთის ორ მუნიციპალიტეტში შემეცნებითი ტურიზმის განვითარებისაკენ არის ორიენტირებული ყვარლისა და სიღნაღის ტურისტული პოტენციალები, იქ არსებული არქიტექტურული ანსამბლები და ძეგლები.

ტურიზმის სახეობების ფართო სპექტრის განვითარებაა შესაძლებელი შუამთაში. დაწყებული შემეცნებითი ტურიზმიდან, რაც გულისხმობს V-VII, XI-XII და XVI საუკუნეების არქიტექტურული ძეგლების თუ სხვა ღირსშესანიშნაობების, აგრეთვე შუამთის ულამაზესი ტყისა და მისი მიმდებარე ტერიტორიის გაცნობის (რეკრეაციული ტურიზმი-დასვენება ბუნებაში) დამთავრებული ეკოლოგიური და სპორტული ტურიზმით (ტურიზმის განვითარების პერსპექტივები საქართველოში)

წინანდალის ტერიტორიული პოტენციალი, უპირველეს ყოვლისა, აკმაყოფილებს შემეცნებითი ტურიზმის მოთხოვნებს. არქიტექტურული ძეგლისა და ალ. ჭავჭავაძის სახლ-მუზეუმის გაცნობა, ამავე დროს წინანდალის დეკორატიული პარკი პერსპექტიულია ეკოლოგიური ტურიზმის განვითარებისათვის, რადგანაც ის თემატურად თავის მხრივ კულტურულ-ისტორიულ პარკს წარმოადგენს.

შილდის ტურისტული პოტენციალი შეესაბამება შემეცნებითი ტურიზმის მოთხოვნებს. ამავე დროს მისი პოტენციალი პერსპექტიულია ეკოლოგიური, რეკრეაციული, სააგარაკო და აგროტურიზმის განვითარებისათვის.

ისტორიულ-გეოგრაფიული ფაქტორები:

მდებარეობა: კახეთის ხელსაყრელი გეოგრაფიული მდებარეობა – კავკასიონის მთავარ ქედსა და ალაზნის ველს შორის – განაპირობებდა მის მნიშვნელობას ისტორიულად, როგორც სატრანზიტო გზა და სავაჭრო კვანძი. ეს ისტორიული წარსული აისახება რეგიონის კულტურულ მემკვიდრეობაში, მათ შორის მრავალრიცხოვან ციხე-სიმაგრეებში, ეკლესიებსა და მონასტრებში.

მელვინეობა: კახეთი ცნობილია როგორც ქართული მელვინეობის აკვანი. აქ ღვინის დაყენების ტრადიცია ათასწლეულებს ითვლის და უნიკალური ქვევრის მეთოდით გამოირჩევა. ეს ისტორიული და კულტურული მემკვიდრეობა კახეთს ღვინის ტურიზმის მნიშვნელოვან ცენტრად აქცევს. მრავალი მარანი, ღვინის ქარხანა და ოჯახური ტიპის მეურნეობა ღვინის მოყვარულებს საშუალებას აძლევს გაეცნონ ტრადიციულ ტექნოლოგიებს და დააგემოვნონ უნიკალური კახური ღვინოები.

მრავალფეროვანი ლანდშაფტი: რეგიონის გეოგრაფიული მრავალფეროვნება – მაღალი მთები, ნაყოფიერი ველები, მდინარეები და ტყეები – განაპირობებს ტურისტული აქტივობების მრავალფეროვნებას. შესაძლებელია ლაშქრობა მთებში, ცხენით გასეირნება ალაზნის ველზე, მდინარეების გასწვრივ მოგზაურობა და ბუნების თვალწარმტაცი ხედებით ტკობა.

კულტურული ძეგლები: კახეთი მდიდარია ისტორიული და კულტურული ძეგლებით. შუა საუკუნეების ციხე-სიმაგრეები (მაგ. გრემი, ნეკრესი), ეკლესიები და მონასტრები (მაგ. ალავერდი, შუამთა) მოწმობენ რეგიონის მდიდარ ისტორიასა და არქიტექტურულ მემკვიდრეობას. ეს ძეგლები იზიდავენ ისტორიისა და კულტურის მოყვარულ ტურისტებს.

კლიმატური ფაქტორები:

ზომიერი კლიმატი: კახეთის კლიმატი ძირითადად ზომიერია, რაც ხელსაყრელია ტურიზმისთვის თითქმის მთელი წლის განმავლობაში. ზაფხული თბილია, მაგრამ არა გადამეტებულად ცხელი, ზამთარი კი რბილია, თოვლით მაღალ მთებში.

მზიანი დღეების სიმრავლე: რეგიონი გამოირჩევა მზიანი დღეების სიმრავლით, რაც განსაკუთრებით ხელსაყრელია ღვინის ტურიზმისა და გარე აქტივობებისთვის.

სეზონური მრავალფეროვნება: კახეთში თითოეული სეზონი თავისებურად მიმზიდველია. გაზაფხულზე ყვავის მინდვრები, ზაფხული იდეალურია გარე აქტივობებისთვის, შემოდგომაზე ხდება ყურძნის მოსავლის აღება და ღვინის ფესტივალები იმართება, ზამთარში კი შესაძლებელია მთებში თოვლით დაფარული პეიზაჟებით ტკობა.

ამ ფაქტორების ერთობლიობა კახეთს აქცევს მრავალფეროვან და მიმზიდველ ტურისტულ ადგილად, რომელიც იზიდავს სხვადასხვა ინტერესის მქონე ტურისტებს – ღვინის მოყვარულებს, ისტორიისა და კულტურის მკვლევარებს, ბუნების მოყვარულებსა და აქტიური დასვენების მსურველებს.

კახეთის ტურისტული რესურსების შემდგომი განვითარება გულისხმობს ამ ისტორიულ-გეოგრაფიული და კლიმატური ფაქტორების ეფექტურად გამოყენებას, ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებასა და ტურისტული პროდუქტების დივერსიფიკაციას.

კახეთის რეგიონის ტურისტული რესურსების განვითარებაზე ბოლო წლებში მნიშვნელოვანი სამუშაოები ჩატარდა, თუმცა კიდევ ბევრი რამ არის გასაკეთებელი რეგიონის სრული პოტენციალის გამოსაყენებლად.

რა არის გაკეთებული:

ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება: განხორციელდა საგზაო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება, რაც ხელს უწყობს ტურისტების გადაადგილებას რეგიონში. აშენდა და გარემონტდა სასტუმროები და საოჯახო ტიპის სასტუმროები, რაც ზრდის განთავსების შესაძლებლობებს.

ღვინის ტურიზმის განვითარება: განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა ღვინის ტურიზმს. გაიზარდა მარნებისა და ღვინის ქარხნების რაოდენობა, რომლებიც სთავაზობენ ტურებს და დეგუსტაციებს. შეიქმნა ღვინის მარშრუტები და ტურები, რომლებიც ტურისტებს საშუალებას აძლევს გაეცნონ კახეთის ღვინის კულტურას.

კულტურული ძეგლების აღდგენა და პოპულარიზაცია: განხორციელდა მრავალი ისტორიული და კულტურული ძეგლის აღდგენა და კონსერვაცია (მაგ., გრემი, ნეკრესი). გაიზარდა ამ ძეგლების პოპულარიზაცია და მათ შესახებ ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა.

ახალი ტურისტული პროდუქტების შექმნა: შეიქმნა ახალი ტურისტული პროდუქტები, მათ შორის ეთნოგრაფიული ტურები, გასტრონომიული ტურები, სათავგადასავლო ტურები (ლაშქრობა, ცხენოსნობა).

მარკეტინგი და პოპულარიზაცია: გააქტიურდა კახეთის, როგორც ტურისტული დესტინაციის, მარკეტინგი როგორც ადგილობრივ, ისე საერთაშორისო ბაზარზე, შეიქმნა საინფორმაციო მასალები, ვებგვერდები და სოციალური მედიის კამპანიები.

რა უნდა გაკეთდეს მომავალში, რეკომენდაციები:

ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება: საჭიროა ინფრასტრუქტურის შემდგომი განვითარება, განსაკუთრებით სოფლად, სადაც ჯერ კიდევ არის პრობლემები გზებთან, წყალმომარაგებასა და სანიტარიასთან დაკავშირებით (გარკვეულწილად გაკეთდა, მაგრამ დასახვეწია ამ მიმართულებით მუშაობა).

ტურიზმის დივერსიფიკაცია: მიუხედავად იმისა, რომ ღვინის ტურიზმი მნიშვნელოვანია, საჭიროა ტურიზმის დივერსიფიკაცია და სხვა მიმართულებების განვითარება, როგორიცაა ეკოტურიზმი, სათავგადასავლო ტურიზმი, აგროტურიზმი.

სეზონურობის შემცირება: საჭიროა ღონისძიებების და აქტივობების დაგეგმვა, რომლებიც ტურისტებს მიიზიდავს წლის სხვადასხვა დროს, რათა შემცირდეს სეზონურობა და ტურიზმის ნაკადი უფრო თანაბრად გადანაწილდეს.

კვალიფიციური კადრების მომზადება: საჭიროა ტურისტულ სექტორში დასაქმებული პირების კვალიფიკაციის ამაღლება, მათ შორის გიდების, სასტუმროს პერსონალის, მომსახურე პერსონალის (პასუხობდეს თანამედროვე მოთხოვნებს).

ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა: ტურიზმის განვითარება არ უნდა მოხდეს ბუნებრივი გარემოსა და კულტურული მემკვიდრეობის დაზიანების ხარჯზე. საჭიროა მდგრადი ტურიზმის პრინციპების დანერგვა.

ადგილობრივი მოსახლეობის ჩართულობა: მნიშვნელოვანია ადგილობრივი მოსახლეობის ჩართულობა ტურიზმის განვითარების პროცესში, რათა მათ ისარგებლონ ტურიზმიდან მიღებული სარგებლით და იყვნენ მოტივირებულნი ტურისტების მიღებაში (ამ მიმართულებით გარკვეულ ნაწილი ადგილობრივი მოსახლეობისა დასაქმებულია, მაგრამ უკეთესი იქნება მეტი ადგილობრივი ადამიანის დასაქმება).

მარკეტინგული სტრატეგიის გაუმჯობესება: საჭიროა უფრო მიზანმიმართული და ეფექტური მარკეტინგული სტრატეგიის შემუშავება, რომელიც მიაღწევს სამიზნე ტურისტულ სეგმენტებს.

ციფრული ტექნოლოგიების გამოყენება: ტურისტული სერვისების გაუმჯობესებისა და ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის გაზრდისთვის საჭიროა ციფრული ტექნოლოგიების უფრო ფართოდ გამოყენება (ონლაინ დაჯავშნა, მობილური აპლიკაციები, ვირტუალური ტურები).

კახეთის რეგიონს აქვს უზარმაზარი პოტენციალი ტურისტული განვითარებისთვის. ისტორიულ-გეოგრაფიული და კლიმატური ფაქტორები ქმნიან მყარ საფუძველს, მაგრამ წარმატებული მომავალი დამოკიდებულია სწორ დაგეგმვაზე, ინვესტიციებსა და მდგრადი განვითარების პრინციპების დაცვაზე.

დასკვნა. შევისწავლეთ ისტორიულ-გეოგრაფიული და კლიმატური ფაქტორების ღრმა და ურთიერთდაკავშირებული როლი კახეთის რეგიონის ტურისტული რესურსების ჩამოყალიბებაში. ანალიზი გვიჩვენებს, რომ კახეთის, როგორც ტურისტული დანიშნულების ადგილის მიმზიდველობა

არ არის იზოლირებული ელემენტების შედეგი, არამედ მისი ღრმა ისტორიული ფესვების, განმსაზღვრელი გეოგრაფიული მახასიათებლებისა და ხელსაყრელი კლიმატური პირობების სინერგიული შედეგია.

გეოგრაფიულად, კახეთის მრავალფეროვანი ტოპოგრაფია, რომელიც ხასიათდება დიდი კავკასიონის მთისწინეთითა და ალაზნის ველის ნაყოფიერი სივრცით, ფიზიკურ ასპარეზს ქმნის ტურისტული აქტივობების ფართო სპექტრისთვის. თავად ხეობა რეგიონის ცნობილი მევენახეობის გულია, რომელიც მისი აგროტურიზმისა და ღვინის ტურიზმის ქვაკუთხედს წარმოადგენს. მიმდებარე მთები ლაშქრობის, ბუნებით დატკბობისა და შესაძლოა, ზამთრის სპორტის შესაძლებლობებსაც გვთავაზობს კონკრეტულ ადგილებში. გეოგრაფიული მახასიათებლები ასევე გავლენას ახდენს ხელმისაწვდომობაზე, სატრანსპორტო მარშრუტების ფორმირებასა და ტურისტებისთვის რეგიონში ნავიგაციისა და გაცნობის სიმარტივეზე.

კლიმატურად, კახეთის ნოტიო სუბტროპიკული კლიმატი, განსაკუთრებით ალაზნის ველის მიკროკლიმატი, ფუნდამენტურია მისი, როგორც ღვინის რეგიონის იდენტობისთვის. ცხელი ზაფხული და რბილი ზამთარი, სეზონური ვარიაციებით, პირდაპირ გავლენას ახდენს ტურიზმის დროსა და ხასიათზე. ზაფხული ზოგადი ტურიზმისა და გარე აქტივობებისათვის პიკური სეზონია, ხოლო შემოდგომა, ყურძნის რთველის მოსავლით, ღვინის მოყვარულთათვის მნიშვნელოვნად მიმზიდველია. კლიმატი განსაზღვრავს სასოფლო-სამეურნეო კალენდრის რიტმს, რაც, თავის მხრივ, განსაზღვრავს რეგიონის ტურიზმის დიდი ნაწილის რიტმს.

კახეთის რეგიონის ტურისტული რესურსები მისი ისტორიული განვითარების, გეოგრაფიული მდებარეობისა და კლიმატური პირობების რთული ურთიერთკავშირის პირდაპირი პროდუქტია. ისტორიული ადგილები მინაშია ფესვგადგმული, სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკა განპირობებულია კლიმატით. ვიზიტორის გამოცდილებაზე გავლენას ახდენს ამ ფაქტორების ურთიერთქმედება. მდგრადი ტურიზმის განვითარებისა და ეფექტური მარკეტინგისთვის უმნიშვნელოვანესია ამ ფუნდამენტური კავშირის აღიარება და გამოყენება. იმის აღიარება, თუ როგორ ჩამოაყალიბა ისტორიამ კულტურული მდგომარეობა, როგორ განსაზღვრავს გეოგრაფია ფიზიკურ გარემოსა და აქტივობებს, როგორ მოქმედებს კლიმატი სეზონურობასა და სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციაზე, საშუალებას იძლევა უფრო მიზანმიმართული მიდგომის შემუშავება კახეთის, როგორც დანიშნულების ადგილის, პოპულარიზაციისთვის, რომელიც მთელი წლის განმავლობაში გვთავაზობს კულტურული, ისტორიული და ენოლოგიური გამოცდილების მდიდარ ნაზავს. ამ ფაქტორებს შორის სპეციფიკური ურთიერთქმედებისა და მათი გავლენის შესახებ ტურიზმის განვითარებად ტენდენციებზე კვლევის გაგრძელება აუცილებელი იქნება ტურიზმის მომავალი წარმატებისთვის ამ ისტორიულად მნიშვნელოვან და კლიმატურად დალოცვილ რეგიონში.

ბიბლიოგრაფია:

- (2020). *ტურიზმის განვითარების პერსპექტივები საქართველოში*. თბილისი: საქართველოს ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაციის კვლევებისა და დაგეგმვის სამმართველო.
- (2016). *ტურიზმის განვითარების პერსპექტივები საქართველოში და მსოფლიო გამოცდილება*. თბილისი: საქართველოს ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაციის კვლევებისა და დაგეგმვის სამმართველო.
- Elizbarashvili, E. (2011). Droughts in Easter Georgia. *11 international multidisciplinary scientific geoconference*, (გვ. 45-46). Bulgaria.
- ელიზბარაშვილი ე. ვარაზანაშვილი ო. . (2008). *საშიში მეტეოროლოგიური მოვლენების სივრცობრივი სტრუქტურა საქართველოს ტერიტორიაზე*. თბილისი.
- ელიზბარაშვილი, ე. ((2007). *საქართველოს კლიმატური რესურსები*. თბილისი.